

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Za zaščito delavstva pri javnih delih

Privatna podjetnost je v svoji pogrešeni gospodarski osnovi odpovedala. Sedanji družbeni sistem je namreč grajen na svobodi in svobodnem izkoriščanju. To izkoriščanje pa večno ne more trajati. Pokazati se morajo neke posledice, ki postajajo usodepolne, ne samo za izkoriščane, to je delavca in kmeta, marveč tudi za povzročitelje same. Majhne plače imajo za posledico padec kupne moči širokih plasti delovnega naroda. Ako traja padanje kupne moči nekaj let, vodi to k popolnemu razsulu gospodarskega organizma. Izkoriščanje našega delovnega človeka je doseglo svoj višek. Vzporedno s tem pa je padlo vse gospodarsko življenje na minimum.

Ker je v vsem zasebnem gospodarstvu vsled nakopičenega kapitala, ki se gospodarsko ne udeležuje, nastal popoln zastoj, se na splošno zahteva, naj gospodarsko delavnost poživijo država z javnimi deli. Država naj s svojo davčno močjo financira javna dela, kjer bo dobil zaposlitev brezposelni delavec, z njim vred pa zaslužek kmet, obrtnik in trgovec. Toda, kakor je že privatna podjetnost reševala »krizo« samo z znižanjem plač, kaže, da se bo ta sistem reševanja krize obdržal tudi pri javnih delih. Še več! Javna dela postajajo sredstvo za zniževanje delavskih plač.

Imamo primere, kjer se pri javnih delih plačuje delavstvo od 16 do 18 Din za 10 urno delo. Je to plača? In to še za tako težko delo, kot je n. pr. regulacija rek. Na čigav račun je podjetnik izlicitiral ponudbo? Samo na ta način, ker je stavil najnižjo ponudbo. To ponudbo pa je mogel podjetnik staviti le zato tako nizko, ker je vso težo tega znižanja prevzela na delavske plače. Jasno je, da moramo ta način oddaje javnih del kot delavec in kot davkoplačevalec odločno odklanjati.

Ako se javna dela oddajajo na licitaciji, to se pravi, da jih dobi najnižji ponudnik, je pri tem treba brezpogojno zavarovati delavske plače. Višina delavskih plač mora biti določena že vnaprej, tako da bo z njimi vsako zniževanje ponudb na račun delavstva nemogoče. Je to tudi v interesu ugleda države in našega narodnega gospodarstva. Ravno tu je mogoče postaviti normo minimalnih plač. Po teh se bodo namreč morali ravnati tudi privatni podjetniki. Zato je treba postaviti proračune za javna dela tako, da je višina delavskih plač točno določena in je vsako izigravanje na škodo delavstva z njimi nemogoče. Te plače pa morajo biti take, da bo delavec vsaj za silo mogel izhajati.

Agitiraj

za „DELAJSKO PRAVICO“!

Ali nihče ne pomisli, da je s takimi plačami resno ogroženo zdravstveno stanje našega delavstva? Minimalni indeks, s katerim pokrije delavec — samec — svoje življenjske potreščine, znaša po indeksu zagrebške delavske zbornice 615 Din mesečno. Za očeta, delavca s 3 člansko družino pa 1550 Din mesečno. Pri plači 18 Din dnevno pa zasluži delavec, ako bo delal 26 delovnih dni 450 Din. Torej že samec zmanjka za pokritje svojih življenjskih potrebščin po tem indeksu 265 Din, to je več kot ena tretjina. Kaj pa družinski očetje? Te se niti ne da primerjati. In to naj bodo potem javna dela — to se pravi pri težkem in naporsem delu?! Samski delavec rabi mesečno 615 Din. To je vzeto kot minimum. Zato naj bi bila to meja, pod katero bi delavski zaslužki v nobenem slučaju ne smeli iti. Toda, kaj vidimo?

O družini pri takih plačah sploh ni govora. Te morajo ob takih razmerah dobesedno poginjati od lakote.

Pa še drugo zlo je tu. Privatni podjetniki vidijo v tej praksi opravičilo, da še oni znižujejo plače. Ako država sama smatra, da

je taka plača zadostna, zakaj bi potem privatni podjetniki dali več. Taka igra z delavskimi plačami je zelo nevarna, nevarna splošnemu narodnemu gospodarstvu in zdravstvenemu stanju delovnega človeka. Ravno vsled pomanjkanja življenjskih potrebščin se porajajo bolezni, predvsem jetika. Zato ni dovolj, da ustanovljamo protijetične dispanzerje, marveč je treba dati delavcu predvsem primeren zaslužek, pa bo bolezni veliko manj.

S prakso, da se oddajajo javna dela na licitaciji, ne da bi bile že vnaprej določene delavske plače, se mora nehati. Plače morajo biti take, da bodo dosegle eksistenčni minimum. Manj kot 30 Din dnevno bi ne smelo biti plačano nobeno delo pri javnih delih. Ako drugače ni mogoče, pa naj se manj dela. Kajti, kdo more to zagovarjati, da se na račun javnih del uničuje zdravstveno in gospodarsko stanje našega delavca. To ni v interesu trgovca, niti obrtnika, še manj pa more biti to v interesu države, ako hoče imeti zdrav, zadovoljen in deloven narod.

Vsled tega je pri oddaji javnih del izvesti temeljite remedure. Podjetniku, ki ta dela prevzema, je treba že vnaprej določiti višino delavskih plač. To je tudi prvi in praktični korak k uzakonjenju minimalnih plač. Tu je priložnost, da prva to stori država, ker potem se bo to šele lahko zahtevalo tudi od drugih.

J. R.

25 milijonov brezposelnih

Pred časom smo že poročali, da bo Mednarodni urad dela v Ženevi zbiral po posameznih državah podatke o številu brezposelne mladine v Evropi.

To delo je Mednarodni urad za delo ravno končal in izdal tudi nekaj tozadevnih podatkov. Število vseh brezposelnih v večjih industrijskih državah dosega danes 25 milijonov, med njimi jih je pa 7 milijonov pod 25 let starih.

V zvezi s to ugotovitvijo predlaga Mednarodni urad dela posameznim državam pri-

merne nasvete, s katerimi bi se brezposelnost vsaj nekaj omilila.

Na željo naše mednarodne kršč. strokov. organizacije v Utrechtu smo hoteli tudi mi zbrati tozadevne potrebne podatke, katere bi naša internacionala potem predložila Mednarodnemu uradu dela v Ženevi. Ker pa je na podlagi uredbe o pobiranju podpisov, milodarov in podpor treba imeti posebno dovoljenje od banske uprave, smo za to dovoljenje sicer zaprosili, vendar pa ga do danes še nismo dobili.

Socialne ustanove in volitve

Minister za socialno politiko dr. Marušič se je poslužil tozadevnih določb in obvestil Osrednji urad za zavarovanje delavcev, Delavske zbornice, Pokojninski zavod za zavarovanje nameščencev in Javne borze dela, naj obvestijo vsi ti zavodi svoje nameščence:

1. da morajo v času agitacije za volitve opravljati svoje posle in izvrševati svoje dolžnosti brez vsake pristranosti in brez ozira na strankarsko pripadnost zavarovancev;

2. nihče od prizadetih uslužbencev ne sme izkoriščati svojega položaja in vpliva za agitacijo tej ali oni politični skupini;

3. ako kdo od nameščencev gori navedenih ustanov kandidira na kakršnikoli listi, mora o tem takoj obvestiti svojo ustanovo, da z njim prekine službeno razmerje, oziroma ravna z njimi po obstoječih predpisih, tako da dotična oseba ne bi mogla svojega položaja ali ustanove, ki ji pripada, izkoristiti v svoje strankarske svrhe;

4. nobenemu uslužbencu navedenih ustanov se ne more dovoliti kakršnokoli potovanje na kakršnokoli področje, bodisi za agitacijo, za shod ali v splošne politične svrhe.

Iz centrale

V nedeljo, dne 26. maja t. l. bo slavila naša strokovna skupina kovinarjev na Javorniku 25 letnico svojega obstoja. Vse naše skupine, posebno one, iz bližnje okolice, naprošamo, da doma ne prirejajo kakih prireditev, marveč naj se s svojim članstvom v čim večjem številu udeležijo proslave naše skupine na Javorniku.

Spored proslave in vsa potrebna navodila bomo objavili pravočasno v »Delavski Pravici«. — Jugoslovanska strokovna zveza.

Vsem strokovnim skupinam se naroča, naj imajo za svoje člane redne mesečne sestanke. Skupinski odbori morajo biti v stalnem stiku s članstvom. Ta stik je mogoče ohraniti samo potem rednih mesečnih sestankov. Tvarine, ki naj se na članskih sestankih obravnava, je več kot dovolj. Kot gradivo za sestanke porabite članke iz »Delavske Pravice«, dalje »Priročnik«, pa tudi obratni in organizacijski zaupniki naj na teh sestankih poročajo o svojem delu. Tudi nova brošura »Govornišvo«, ki jo je izdala pravkar Jugoslovanska strokovna zveza, nudi obilo gradiva za razmotrivanje.

Več stika s članstvom, pa bo delo in življenje v skupini živahnije in tudi bolj plodonosno.

Rudarji

Trbovlje. Čudno, zakaj praznovanje? Druga rudarska skupina je dobila na svojo vlogo od prometnega ministrstva sporočilo, da se od državnih železnic jemlje od TPD isti kvantum premoga kot pozimi. Družba pa je uvedla pri nas v tednu tridnevno praznovanje. Nikakor nam ni razumljivo, zakaj to. Če pomislimo, da je družba po stavkah dobila mesečno 6000 ton več oddaje in to velja še naprej, zakaj mora potem delavec praznovati. Delavec je moral stavkati, da je družba dobila več odjema, in ko ga ima, mora zopet praznovati.

Mi smo prepričani, da se TPD v resnici z delavstvom igra. Pa tudi tega se bo delavstvo naveščalo. Merodajne oblasti pa pozivamo, da uvedejo pri TPD kontrolo, če mora ona res pri toliki oddaji siliti k občutnemu praznovanju. Smatramo, da je tudi tukaj potrebna kontrola, ker gladije toliko državljanov in to za tuj kapital. Delavstvo je nad početjem TPD skrajno ogorčeno in se ga polašča da zaščiti

državljan pred lakoto. Kdo naj živi sebe in številno družino s 400 do 500 Din mesečno in s tem še oblači sebe in svoje? Naš apel naj bo resen opomin vsem odločujočim, kajti mi hočemo živeti!

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev razglasa članstvu, da se vršijo redni sestanki naše skupine vsakega 15. in zadnjega v mesecu. Prvi se vršijo v lokalni tajništva na Vodah, drugi pa v Društvenem domu. Ako pa padejo ti dnevi na nedeljo, se vršijo sestanki en dan pozneje ob sedmih zvečer. — Članstvo se opozarja, da se bo vodil o udeležbi seznam članstva in se bo zamudnike prečitelo na rednih občnih zborih. Vsak član naj išče izobrazbe pri organizaciji, da si bo znal pomagati v svojih delavskih zadevah. Članstvo se opozarja, da ob priliki sestankov poravnava članske prispevke.

Evhariistični kongres

Delavstvo in Evhariistični kongres. Presv. Rešnje Telo je središče vsega krščanskega življenja in vse krščanske dejavnosti. Ono je za vernega kristjana največji zaklad in najvišje dobro. Ono je zlasti trpečemu in teptanemu krščanskemu svetu vrellec neprestanih novih pobud, upov in — zmag. Kaj je prirodejšje, kot da se okoli te središčne točke zbira predvsem oni rod, ki v trpljenju poraja človeštvu dobrine, ki v nezaljubljenosti krivici ne preneha graditi. In to je delavstvo. Če kdo, potem je delovno ljudstvo vseh stanov predvsem povabljen na ljubljanski Evhariistični kongres. V mogočnem občestvu stotisoč bratov in sestra bo delovno ljudstvo slavilo Njega, ki je prvi blagroval krivico trpečih.

Izšle so velikonočne razglednice po načrtih umetnika arh. I. Pengova. Dobite jih pri župnih uradih in tudi po trafikah. Čisti dobiček izkupička teh razglednic je namenjen za Evh. kongres. Poslužujte se jih!

Stanovska zborovanja na kongresu. Drugi dan Evh. kongresa, t. j. 29. junija ob 10 dopoldne bodo v 22 ljubljanskih dvoranh stanovska zborovanja. Predvidena so posebna zborovanja za delavce, posebna za delavsko mladino. Ne bodo to zborovanja v običajnem smislu, temveč bolj manifestacije naše verske zavesti in našega evhariističnega mišljenja. Skrbite že sedaj, da bodete pri tem zborovanju v Ljubljani.

Ali naj bo to nova pot za dosego pravic?

V spominu so nam še težki boji naših rudarjev v trboveljskih revirjih, ko so skušali s stradanjem v rovih prisiliti svojega delodajalca, da je odstopil od zahtev po znižanju plač. Po več dni so vztrajali v rovih brez hrane, tako da so popolnoma onemogle prinašali iz rogov v bolnišnico. Vendarle rudarjem ni preostajalo nobeno drugo sredstvo proti zahtevam TPD.

Prav tak dogodek se je te dni odigral v premogokopu v Donjem Ladanju. V tem rudniku rudarji niso prejeli nikake plače že od meseca decembra lanskega leta. Odšli so v rove in izjavili, da se tako dolgo ne vrnejo iz njih, dokler se jim ne izplača celotna mezda. V rudnik sta bila poslana kot posredovalca zastopnik rudniškega nadzorstva v Zagrebu in zastopnik Delavske zbornice, da pregovorita rudarje, naj bi v korist lastnega zdravja odšli iz rogov. Rudarji so to posredovanje gladko odklonili in izjavili, da vztrajajo, dokler ne dosežejo svoje zahteve. Nato so oblasti skupaj z lastnikom rudnika Pongrcem ponudile rudarjem, da jim plačajo mezde do polovice januarja. Rudarji, siti neprestanih obljub in ogorčeni nad postopanjem lastnika rudnika, so tudi to ponudbo odklonili. Od lastnika rudnika in njegovega postopanja z njimi so rudarji dobili vtis, da

jim izkazuje miloščino, če smejo sploh delati v njegovem rudniku.

V noči od 28. na 29. marca pa se je stavka končala, ker so prinesli iz Zagreba znesek 210.000 Din, ki je bil izplačan kot mezde rudarjem od meseca decembra do februarja. Vsak rudar je dobil kot izplačilo za svoje delo 1500 Din. Rudarji so pričeli počasi prihajati iz rogov. Vseh je bilo 150. Stavka je trajala 168 ur. Rudarji so bili seveda do skrajnosti izčrpani in onemogli, tako da niso bili sposobni za nobeno delo in se je z obratovanjem v rudniku pričelo šele čez par dni.

To novo dejanje »gospodarske krize« je pa res že igra z življenjem delavca. Torej pri vsem krivičnem zniževanju plač, ki se pod firmo gospodarske krize že nekaj let sem prakticira, naj delavec še s tveganjem lastnega življenja izterjava od delodajalca svoj že zaslužen denar. Malomarnost ali pa hoteno zavlčevanje izplačila gospodarskih krogov presega že vse meje dostojnosti in prehaja že v nesramno izigravanje delovnih ljudi. V korist miru in reda je, da oblast take ljudi najstrožje kaznuje in jim postavi potrebno nadzorstvo ali pa pravico do obratovanja sploh odvzame. Pravica do samoohranitve ima tudi svoje meje.

Tobačnim upokojenkam v vednost!

Po skoraj 7 letni borbi je »Strokovno društvo tobačnih upokojenecv in upokojenk« doseglo, da so na odločilnih mestih priznali pravico do provizije v tobačni tovarni tudi onim tobačnim upokojenkam, ki so vdove po državnih uslužbencih.

Uprava državnih monopolov je leta 1928 odredila, da se vsem tobačnim upokojenkam, ki prejemajo poleg svoje provizije v tobačni tovarni tudi rodbinsko pokojnino po svojih umrlih možeh, drž. uslužbencih, ukine provizija iz tobačne tovarne, češ da na podlagi § 153. uradniškega zakona iz leta 1923 nimajo pravice do dveh pokojnin. Strokovno društvo tobačnih upokojenecv in upokojenk, ki je včlanjeno v Jugoslovanski strokovni zvezi je šlo takoj na delo, da se krivično odvzeta provizija prizadetim vrne. Pri tem je bilo prizadetih 76 vdov, ki prejemajo skromne pokojnine po svojih umrlih možeh državnih uslužbencih v veliki večini po starih zakonih. Do leta 1932 je kazalo, da vse prizadevanje ne bo imelo uspeha. Vsi oni, ki so se poleg podpisanega društva prizadevali, da se zadeva reši v prid prizadetih, so pri tem obupali. Podpisano društvo je pa kljub temu vztrajalo in končno tudi doseglo, da se je prizadetim storjena krivica popravila. Pred par dnevi je 66 prizadetih vdov prejelo izplačano provizijo za eno leto nazaj. V bodoče bodo vse te prejemale redno mesečno pripa-

dajočo provizijo. Glavna kontrola jim je priznala izplačilo za ves čas, odkar jim je bila provizija ukinjena. Kdaj se bo izplačala ostala provizija, se ne ve. Upamo pa, da bo uprava državnih monopolov preskrbela čimprej potrebne kredite, ker gre v ostalem le še za vsoto cirka 250.000 Din. Desetim prizadetim pa provizija ni bila priznana, in se bodo morale te pritožiti na državni svet.

Gorenje navajamo zato, ker bi kdo od nepoklicanih utegnil zasluge za to rešitev pripisovati nepravemu naslovu. Ne zanikujemo, da ni ena ali druga oseba, na katero se je obračalo podpisano društvo, ali tudi posamezne prizadete, kaj pripomogla k rešitvi te zadeve. Nikakor pa ne moremo dovoliti, da bi se zasluge za to pripisovale osebam, ki so prišle šele, ko je bila zadeva že rešena.

Podpisano društvo je že leta 1932 imelo v rokah rešitev ministrstva financ, da tem vdovam pripada pravica do provizije tobačnih tovarn. Zakaj se je zadeva potem tako zavlekla, bomo tudi povedali, če bo to potrebno.

Društvo se pri tem v prvi vrsti zahvaljuje tajniku Jugoslovanske strokovne zveze tov. Lombardu, ki je večkrat pismeno in ustno tolmačil na merodajnih mestih pravico prizadetih vdov, ki se jim je končno tudi priznala.

Strok. društvo tob. upokojenk in upokojenecv.

Važno posvetovanje

D. M. v Polju, 25. marca.

Pomagati brezposelnim je bil namen posveta, ki se je vršil v nedeljo, dne 24. marca v občinski dvorani D. M. v Polju. Sklicala ga je Delavska zbornica na zahtevo tuk. strokovnih organizacij.

Obisk posveta je bil zelo številan, tako od povabljenih, kakor drugih, predvsem brezposelnih. Tudi zastraženi smo bili zelo dobro. Za občane je poročal g. Trošt. Omenil je, da so zahteve in želje brezposelnih demagoške in da občina ni poklicana za reševanje tega problema. Zastopnik DZ g. Golmajer, ki je posvet vodil, mu je odgovoril, da to ne drži, kajti ravno občina ima največ stika s svojimi ljudmi in tako tudi z brezposelnimi, zato tudi lahko največ odpomore, seveda če se za to kaj briga. Župan je izjavil, da je občina dala za pomoč brezposelnim 10.000 Din, znesek se je porabil za plače pri delih na občinskih cestah. Pri številu ca. 300 brezposelnih, da

ne štejemo družinskih članov, je ta vsota zelo malenkostna. Zastopnik podjetja g. Resman je poročal, da je tovarna v Vevčah skupno z delavstvom plačala v letu 1934 ca. 300.000 Din v bednostni sklad. Tovariš Pangeršič navaja, da mora v prvi vrsti občina skrbeti za brezposelne v svojem kraju, dalje je dolžnost vseh državnih instanc, da gledajo svoje državljane tudi takrat, kadar si sami ne morejo pomagati, da jim s primernimi ukrepi v času brezposelnosti priskočijo na pomoč. Danes tega odziva ne vidimo. Prečital je resolucijo, ki zahteva predvsem večje zneske iz bed. sklada in razpis javnih del. G. Mazovec kritizira občinski proračun in trdi, da bi se dala s pametnim gospodarstvom doseči za brezposelne postavka okrog 100.000 Din, medtem ko znaša sedaj le 15.000 Din.

Zastopnik sreskega načelstva je nato izjavil, da se bodo na Savi in Ljubljani razpisala večja javna dela, pri katerih se bo lahko zaposlilo pre-

Le ne na stranpota!

Mi smo čisto mirno povedali svoje mnenje o nastopu »delavskih politkarjev« pri volitvah v državni zbor. Na to seveda odgovarjajo prizadeti v »Delavski politiki«, pa ne tako kot smo mi pisali, ampak prehajajo na pot, kakor smo jo bili vajeni pred leti. Ze dr. Ivo Štempihar, advokat na Jesenicah, je v eni zadnjih števil »Del. politike« naslovil na tov. Zumra člančič, v katerem hoče povedati, da je njegov članek pod naslovom »Da smo si na jasnem«, plod razburjenja in jeze. Prav tako »Del. politika« z dne 27. marca piše, da vsa ta jeza, demagogija in kopica laži (v »Delavski pravici«) izpričuje, »da se tudi klerikalno vodstvo dobro zaveda, da bo naša lista zbrala okrog sebe delovno ljudstvo, ki noče več biti privesek kakršnikoli gospodi, pa naj si bo to klerikalna ali fašistovska.«

Da nam očitajo avstrijske krščanske socialce, to je, če opazujemo naše socialne demokrate kot ljudi iz strankarsko politične šole, povsem umljivo. Tako pot so hodile vse bivše politične stranke. Če je bila borba v domačem krogu pretežka in ni bilo dovolj domače tvarine, da bi nasprotnika pobili, pa so segli po dokazih za svojo trditev kam daleč v srednjo Evropo ali pa celo v drugi del sveta, samo da so polemiko zanesli na stranpot in se izognili domačemu vprašanju. O Avstriji imamo mi prav tako svoje lastno mnenje, kakor ga imajo oni ali kdorkoli drugi. Mi o tem danes ne bomo razpravljali, ker nismo bili pri avstrijskem razvoju politike prav nič prizadeti, drugič se pa vršijo volitve v Jugoslaviji in tu nastopajo jugoslovanski socialni demokrate. In nas zanima samo to vprašanje, ne pa avstrijsko vprašanje. Radi tega ostanimo kar lepo v Jugoslaviji.

Nastop socialnih demokratov v sedanjih volitvah nas ni prav nič presenetil, niti razburil. Kdor je opazoval njihovo strokovno gibanje, njihovo kulturno udejstvovanje, ki se je gibalo predvsem na najbolj omejenem strankarsko političnem obzorju med marksizmom in »klerikalnimi« delavci, je moral pač ugotoviti, da to morejo delati le voditelji, ki imajo svoje organizirane tovariše predvsem za kader politič. špekulacij. Kdor ni mogel svoje strankarsko-politične strasti krotiti niti pri najtežjih strokovnih gibanjih in je povsod le komaj čakal, da obesi končno svojo partizansko zastavo in magari pri tem žrtvuje skupen delavski nastop in uspeh delavske borbe, ta ni širšega delavskega obzorja, niti ni delavec, še manj pa delavski voditelj, ki ga moderna kapitalistična doba zahteva. To so vsi skupaj otroci preteklosti in zadnji čas je, da ti voditelji vzevedejo v

svojih sebičnih idealih in kronajo svoje delo s častmi tega sveta, da čim prej usahnejo.

Za današnje čase pa je predvsem potrebna združevalna delavska politika, ne pa, kakor smo že napisali, razdiralna, kakor jo vodijo marksistični voditelji že vsa leta. Namenoma sejati razdor v delavskih organiziranih vrstah, vzgajati delavce predvsem strankarsko politično, kot pa delavsko vzgojno, to je za delavsko gibanje negativno delo, ker prizadeti voditelji že vnaprej vedo, da ne bodo nikdar mogli delavci ramo ob rami skupno nastopiti. To morejo delati le ljudje, ki imajo svoje lastno delavsko gibanje ne splošnosti v korist, ampak samim sebi. Če si pa v tem ozkosrčnem delavskem gibanju lastijo še nekako pravico poverjenosti celokupnega delavstva, poleg tega pa še kmeta, trgovca in obrtnika, pa je to ali velik kos domišljije ali pa preračunana premetenost na račun neizobrazbe delavstva. O zvezi delovnega ljudstva bi se moglo govoriti le v tem slučaju, če bi na to zvezo pristali vsi delavski sindikati. Za to pa niso naši dični delavski samozvanci niti nikogar vprašali niti pokazali kake volje, ampak so si kar lepo samostojno postavili firmo, misleč, da bo vse drvelo za njimi. Pa ta gramofonska plošča ne bo nič pomagala, ker so delavci danes že toliko zreli, da tudi pogledajo firmo plošče.

Zig preteklosti pa si gospodje voditelji znova in znova dajejo z obrabljenim šlagerjem »oficielnega kapitalističnega vodstva klerikalne stranke«. Preko takih šlagerjev kakor tudi preko kakih rdečkastih petelinov je jugoslovanska strokovna zveza kakor tudi krščanski socialisti že daleč proč. V tem je ravno nazadnjaštvo marksističnih voditeljev. Kamor bodo ti voditelji poslani in kjer bodo sedeli magari na poslanskih stolih ali pa na ministrskih, povsod se bo slišala le ta pesem. Zato pa ponovno poudarjamo, da taki ljudje ne bodo doprinesli delavstvu nobenega napredka in nobene koristi, pač pa le sebi. Delavstvo pa danes ne more in ne sme biti tu zato, da si zatakne za klobuk par rdečepobledeh poslanskih nageljčkov, ampak je njegova naloga predvsem, da si ustvari močnejše delavske strokovne organizacije, ki si bodo v službi delavstva tudi tovariško podale roke in bojevale skupno boj za gospodarski in moralni podvig delavstva. Iz teh vrst bo prišla šele zdrava delavska politika, ki bo res koristna in plodonosna, dočim politika pod znamko gospoda Topaloviča in sodrugov vodi, kakor izkušnja tudi v Jugoslaviji uči, v navadno socialburžujstvo z dobro plačanimi tajniki na čelu.

Tekstilno delavstvo

Tržič. V nedeljo, dne 31. marca, se je vršil 24. redni letni občni zbor naše skupine v dvorani »Naš doma«. Iz odborniških poročil je bilo razvidno, da je skupina v preteklem letu močno napredovala. Število članstva se je povišalo za 100%, izvedel se je strokovni tečaj, volitve obratnih zaupnikov, sestavili in vložili sta se dve kolektivni pogodbi, uredili in oskrbeli smo si društveno sobo in knjižnico itd. Članstvo je na občnem zboru uvidelo delo in trud odbora, ter mu tudi dalo zaupnico. Na znanje je vzele tudi spor z marksisti ter je potrdilo, da je odbor skupine pravilno postal. Izvolil se je z malimi izpremembami stari odbor in sicer: Zupan Ciril, Kogoj Franc, Salberger Nadislav, Šarabca Vinko, Dacar Rudolf, Prešeren Karel, Jerman Jernej, Trobec Marija, Ropret Ana,

Mahne Ivan in Klofutar Franc, ter v nadzorstvo Potočnik A., Dolinar Franc in Mežek Jože. — Debatiralo se je tudi o posmrtnem fondu, ter se isti ustanovil. Izvolil se je poseben odbor, ki bo uredil vse potrebno in izdelal pravilnik. O tem bomo še poročali. Na občnem zboru je govoril tudi tov. Lombardo Peter. Razložil in pojasnil nam je sedanje stanje ter poročal, da JSZ po vseh krajih močno napreduje, kar so navzoči z veseljem vzeli na znanje. Pojasnil je tudi glede »Zveze delovnega ljudstva«. Podanih je bilo tudi nekaj smernic za bodoče delo: Predvsem bomo prihodnje leto dobro pripravili za čim dostojnejšo proslavitev 25 letnice kršč. delavskega gibanja v Tržiču, izvedel se bo še en strokovni tečaj, uredile uradne ure skupine, ako bo mogoče pridobilo še članstvo v podjetjih, kjer jih sedaj nimamo, izvedla volitev obr. zaupnikov še v drugih podjetjih itd. Načrti in naloge novega odbora so velike, zato isti upa na čim izdatnejšo pomoč od vsega članstva. To pomoč je članstvo na občnem zboru tudi obljubilo.

Lesno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 31. marca se je vršil drugi redni občni zbor naše strokovne skupine. Udeležba članov je pokazala veliko nerazumevanje za strokovno organizacijo kljub današnjim razmeram, ki jih imamo v Št. Vidu. — Na občnem zboru je bilo zanimivo poročilo predsednika JSZ tov. Zumra, ki je prav po domače orisal pomen in cilj strokovne organizacije, ki je za današnji čas nujno potrebna. Tudi pri nas je mnogo brezposelnih; to pa nekateri mojstri neomejeno izkoriščajo v svoj dobrobit. Zato pozivamo vse tovariše, ki še niso organizirani, da pristopijo v naše vrste, ker le na ta način, če bomo močni v strokovni organizaciji, bo mogoče napraviti konec temu izkoriščanju.

Okonina v Savinjski dolini. Vse naše člane obveščamo, da se vrši v nedeljo, dne 7. aprila ob pol 10 dopoldne v prostorih gostilne Zavolavšek na Čatari sestanek vsega lesnega delavstva za gornjo Savinjsko dolino. Na sestanku povabite tudi one, ki še niso organizirani. Na setanku bo poročal zastopnik JSZ iz Ljubljane. Odbor.

Celjsko okrožje

Celje. Mesečni sestanek naše skupine je dobro potekel. Mnogo je članstvo razpravljalo o svojih institucijah z ozirom na zadnji uvodnik v »Del. Pravici«. Tudi sestanek v sredo, dne 27. marca, na katerem je predaval tov. Hočevnar o temi: Strokovno in politično udejstvovanje delavstva, je prav lepo izpadel. Prihodnji sestanek je za članstvo skupine, kakor za Mladinsko zvezo, v torek, 9. aprila. Predava dr. Ganter. Snov: Ni mogoče brez tiska! — Ne pozabite!

Nameščensko bolniško zavarovanje

Da je bil naš zadnji članek o preosnovi nameščenskega bolniškega zavarovanja popolnoma točen in nepretiran, vidimo iz »Socialne Pravde«. V zadnji njeni številki je izšel daljši članek, kjer pisec dokazuje, da je potreba preosnove nastala le vsled marksističnih gospodov, ki so bili odmrjeni iz »Merkurja«. Marksistom so se pridružili po trditvi pisca tudi »bratje«, povečini židje in predstavniki kapitalistov iz SUZORA. Kajti tudi njim gre za to, da najdejo mesta za nameščanje svojih somišljenikov in »bratov«, ki so se posebej »usposobili« za socialne ustanove. Združeni vodijo sedaj borbo iz SUZORA proti privatnim nameščencem in njihovim soc. ustanovam. Radi tega je naloga zasebnim nameščencem, da budno pazijo na to, da se nameravani naklepi ne posrečijo, čeprav jih dr. Glaser hvali kot odredilne za nameščensko zavarovanje. Da se nameščenstvo nevarnosti, ki mu preti iz SUZORA, zelo dobro zaveda, nam dokazuje izid volitev »Merkurja«, kjer so dobili marksisti, ki zastopajo težnje SUZORA, komaj eno četrtno glasov, dočim so nameščenci, ki ne žele takih sprememb, kakor si jih zamašila SUZORA, zmagali s tričetrtinsko večino. Menda je to najboljši dokaz in odgovor na napad nameščenskih ustanov.

Tej številki prilagamo čekovne položnice.

Vse one, ki so na zaostanku z naročnino, prosimo, da se jih poslužijo in nakažejo naročnino. — Uprava.

cej brezposelnih. Občina naj zato izdela statistiko brezposelnih. Sklenilo se je še, da se oglasi deputacija iz zastopnikov občine, brezposelnih in DZ pri sreskem načelstvu in na banski upravi, da zainteresira te oblasti z bednim položajem brezposelnih in jih prosi za pomoč. Zastopnik DZ je nato zaključil posvet z željo, da se tisti, ki v občini odločajo, malo bolj zanimajo za problem brezposelnosti, da ne bodo delali s svojimi izjavami pri teh še večjega nerazpoloženja kot je. Potrebno bi bilo, da se tak širši posvet vrši vsaj vsako leto, ne pa na dve leti kot je bilo to sedaj. Za delavstvo pa velja: V občino naj pridejo v bodoče taki moške, ki bodo vodili res pravo socialno politiko od spodaj navzgor, ne pa taki, ki se za vse drugo bolj brigajo kot pa za socialni položaj svojih občanov.

Doma in po svetu

Novi ljubljanski proračun znaša brez proračuna mestnih podjetij 46 milijonov Din.

Uprava rudnika Trepče je bila kaznovana z globo 3000 Din, ker je brez pravega vzroka odpustila tri delavske zaupnike.

Palačo Delavske zbornice začno še letos graditi v Zagrebu. Gradbeni stroški so proračunjeni na 7 milijonov Din. V palači bo velika dvorana s 1200 sedeži.

Vseh volivcev je v Jugoslaviji 3.829.374. Največ volivcev ima savska banovina (760.148), najmanj pa zetska (242.031). Dravska banovina ima 308.213 volivcev.

Delniških družb je bilo lani ustanovljenih v naši državi 38 z glavnico 54 milj. Din (predlani z glavnico 82,8 milj. Din). Pri delniških družbah pa je bila glavnica povišana skupno za 76,2 (predlani za 43) milj. Din.

Po uvedbi nemške splošne vojaške dolžnosti se je začela med vsemi državami silno ostra tekma v oboroževanju, kar mora nujno še bolj poostri gospodarsko krizo, ker gredo milijarde in milijarde v neproduktivne namene.

Celotni letnik 1911 je mobiliziral Italija, da je pripravljena za vsako nalogo, kakor je dejal Mussolini v svojem govoru na črnosrajčnike. Mobilizacija je predvsem posledica uvedbe nemške splošne vojaške dolžnosti.

Tvornice »robotov« v Detroitu so porušili delavci. Tvornica je izvažala v Evropo avtomate, ki so izpodirali žive ljudi. 14 teh »robotov« čuva zakladnice Angleške banke.

Praktični govornik

Kupi, beri in upoštevaj! To sem sklenil predvsem povedati, ko govorim o drobnih knjižici »Praktični govornik«, ki jo je napisal tov. Jože Langus in jo je izdala JSZ v Ljubljani. Saj je govorništvo panoga, s katero se pri nas nešteti pečajo in največkrat v škodo javnosti. Tov. Langus je hotel napisati praktična navodila za pravilno sestavo govora in pravilno podajanje govorne besede. Zato se ne spuša v škodo javnosti. Morda bo dobro ob ev. drugi izdaji tudi v teh stvarih povedati nekaj temeljnih besed. Zato pač predvsem, da se obvaruje vzvišenost pojma o govorništvu. — Kot praktično vodilo se Langusova knjižica naslanja v svoji razporedbi na nekatera znana tovrstna nemška dela, strokovni del pa je zajet predvsem iz Fr. Ušeničnikove »Homilelike«. Ni se mogoče na tem mestu spuščati v podrobno strokovno oceno posameznih poglavij. Na splošno bi morda bilo na mestu več nauka o praktični plati govorništva in manj o teoretski. Razdelitev v didaskalične in parenetične govore je sicer stara in občeveljavna, vendar v profanem govorništvu pomanjkljiva, v praktičnem vodilu za govorništvo pa odvisna. — Vse to pa ne zmanjšuje vrednosti knjižice z ozirom na potrebo takega slovstva. Taka knjižica nam je namreč krvavo potrebna. Po družtvih in odsekih imamo vse polno ljudi, ki so sposobni, da postanejo dobri govorniki, a manjka jim opore, pouka. Govorniški tečaji ponajvečkrat svojega namena ne dosegaajo, ker ali nimajo pravega voditelja ali dopuščajo tečajnikom premalo možnosti za praktično vežbanje. In to zadnje je glavno. Kdor pa bo Langusovo knjižico pozorno in z dobro voljo čital — bolje rečeno, študiral — pa potem na podlagi v njej danih navodil vežbal, bo brez dvoma napredoval. V organizacijah naj bi se osnovali krožki, ki bi sistematično predelali v knjižnici podano snov in jo poživili s praktičnimi zgledi ter vajami. — V ostalem je tov. Langus opravil težko delo, ker ni imel v naši besedi nobenega vzornika. Kakršno pa je napisal to knjižico, zasluži, da najde čim širši krog bralcev in učencev. Noben govornik naj ne stopi na govorniški oder, ne da bi si prej pri svojih vsaj ta osnovni nauk o govorništvu, kakor ga nudi ta knjižica. — Ivo Peršuh.

Iz uredništva

K članku »Za delavski značaj delavskih zavodov« smo ta teden prejeli zanimiv članek. Vseled pomanjkanja prostora ga priobčimo v prihodnji številki. Vse tovariše prosimo, naj nam pošljejo pravtako svoja mnenja o teh važnih delavskih zavodih. Prispevki naj bodo kratki, dobro utemeljeni in stvarni.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Žumer.

VINIČARJI

Boj za pravico

Iz razprave viničarske komisije v Limbušu. Poročali smo o sporu Tscheligijevih viničarjev z njihovimi predstojniki, ker so se le-ti uprli, iti na delo v sneženem vremenu, vsled česar je nastal pretep, nato službena odpoved, ustavitve vsakega dela in zasluzka viničarju tov. Verniku, ki je nato po svoji strokovni organizaciji vložil predlog viničarske komisije pri obč. uradu v Limbušu. Poročali smo tudi, da je ta razprava bila določena za dne 23. marca, ker pa tozadevni vinogradnikov pooblaščenec g. Mayer Janko, ni imel kolkovanega pooblastila po določbah taksnega zakona, je bila razprava na zahtevo viničarjevega zastopnika tov. Rozmana preložena za 27. marec.

Točno ob osmi uri tistega dne je kar nenavadno zaživelo okrog občinske hiše v Limbušu. Prihajali so: oskrbnik Mayer in Fank s svojimi pričami od ene strani, z druge pa viničar, njegov zastopnik in zopet njegove priče. Izgledalo je, kakor da se bo tu dancs nekaj zelo važnega zgodilo, kakor se to potem tudi je, tako za prizadetega viničarja, kakor za njegovo nasprotno stran. Že v prvem početku razprave je bilo opaziti nenavadno borbeno razpoloženje, eni v zavesti, da mora zmagati zakonitost in pravica, drugi pa, da hočejo pokazati svoj vpliv in užaljeno oblast. Na povabilo viničarske organizacije je prišel k razpravi tudi vinogradnik g. Tscheligi iz Maribora. Zaslisevanje, predvsem šafarjevih prič se je vršilo zelo obširno, dočim se je hotelo viničarjeve celo izpustiti, da ni proti temu protestiral viničarjev zastopnik. Nasprotni priče: Nerat Julijana, Kaloh Ivan, Nerat Ivan in Skrinjar Simon (vsi viničarski) so izpovedali, da niso slišale nobenega zmerjanja od strani g. Fanka, pa tudi nobena ni videla, da bi ta prvi udaril viničarjevega sina Ludvika. Vse so videle samo to, kako je Vernik zgrabil šafarja, ga podrli na tla, potem da je prihitel v sobo z železnimi vilami (nekateri so rekli s kuhinjsko burkljo) in kako je potem šafar zbežal. Viničarjeve priče pa so povedale, da je prvi udaril g. Fank, zmerjal je viničarje s »frdamanimi ksindlni« in da je tov. Vernik moral le braniti svojega sina. Po zaslišanju prič je komisija hotela obsoditi viničarja kot krivega po prestopku § 20 uredbe o viničarskem redu, da se ima tekom 8 dni izseliti iz stanovanja in da mu najmanj ne pritiče dolgujoča nagrada in ne odškodnina za ustavljenjo zaposlitve.

Viničarjev zastopnik tov. Rozman se je tak-ki enostranski in protizakoniti nameri uprl ter je v svojem energičnem zagovoru izpodbijal mnenje ostalih članov in komisije med drugim sledeče: »Ker je bilo tisti dan slabo in sneženo vreme, so viničarji imeli po § 9 viničarskega reda polno pravico delo ustaviti, dokler se vreme ne izboljša. Priganjanje k delu je bil za tisti čas nedovoljen čin. Ako so nekateri šli

na delo, jim je to bilo svobodno, drugi pa, ki niso hoteli iti, so imeli nasprotno svoj zakoniti prav. S tem, da je vinogradnikov nameščeneec g. Fank viničarje silil k delu, jih z raznimi priimki žalil ter celo enega dejansko napadel, je zagrešil, ne samo kazenski delikt, marveč tudi prestopok § 15 viničarskega reda, za kar nosi odgovornost tudi vinogradnik kot delodajalec. Viničar, tov. Vernik, kakor tudi njegov sin, sta bila s tem samo v položaju silobrana in nista niti najmanj zagrešila prestopka po § 20 viničarskega reda, ki je pri tej zadevi edino merodajen za vsako predčasno službeno odpoved. Sedanja službena odpoved in odvzem dela je neveljaven in popolnoma nedovoljen čin, ker se v vseh takih primerih mora najprej vinogradnik obrniti na viničarsko komisijo, da mu ta najprej to pravico prisodi. Tukaj pa se vinogradnik niti njegov oskrbnik sploh nič ni obrnil na viničarsko komisijo, marveč je viničarju enostavno in svojevoljno kar službo odpovedal in zaposlitev odvzel. Ker pa g. Fank ni v nobenem sorodstvu z vinogradnikom, tedaj tudi, če bi res viničar njega napadel, to sploh ne bi mogel biti vzrok predčasne službene odpovedi v smislu § 20 cit. uredbe, točka d), kjer pravi: »Ako je svojega gospodarja ali pa njegove svoje občutno žalil, ali z njimi surovo ravnal.« Predlagam: viničarja naj se oprosti vsake krivde, službena odpoved naj se razveljavi in viničarju naj se prizna vse njegove nadaljnje zahtevke po nagradi in po izgubljenem zaslužku.

Ker pa je nasprotna stran na vsak način hotela viničarja obsoditi in ga, čeprav na protizakonit način potisniti iz službe, ter bi pri glasovanju dveh proti enemu nastal za viničarja še težavnejši položaj, je viničarjev zastopnik zavzel drugačno stališče. Predlagal je g. Tscheligiju, naj sprejme sporazum v tem smislu, da viničar za sedanje viničarsko leto ostane v službi pod neizpremenjenimi pogoji, vsi drugi zahtevki pa se sedaj umaknejo z dnevnega reda. Vkljub temu, da se je g. Mayer protivil takemu sporazumu, pretel z izstopom iz službe ter je zahteval, da tov. Vernik pred vsemi ostalimi delavci in viničarji prosi za odpustenje, je g. Tscheligi predlog viničarjevega zastopnika brez nadaljnjega sprejel. »Tožiti se, po sodnihah hoditi, ne želim,« je dejal. Sporazum se je takoj podpisal. Viničar bo imel svoje delo in zaslužek, jeseni ko bo odhajal, pa bo mogel zahtevati še ostalo. Zmagal je zdrav razum, zmagala je viničarjeva pravica in njegova strokovna organizacija. Zato pa sedaj spet »cajtenge« o tem lahko pišejo in to samo z namenom, da se viničarjem, ki stoje izven svoje organizacije, odpro oči in v njih vzbudi vera in zaupanje v moč zakonitosti, katera je nad vsemi šafarji, je več kot vsi oskrbniki in tisti, ki viničarje izkoriščajo in preganjajo. Tovariši, vsi v organizaciji, več nas bo, močnejši smo. Živi borba!

Mladinski vestnik

Na vprašanje nekaterih naših krajevnih skupin, kako je postopati pri prijavi sestankov sreskim načelstvom, pojasnujemo:

Vse sestanke, kakor tudi prireditve (igre, prosvetne večere), ki jih prirede krajevne skupine M. Z., je treba prijaviti pristojnemu sreskemu načelstvu. Prijavo je treba kolkovati s 5 Din. V prijavi se mora navesti vsebino sestanka, čas in kraj. — Sresko načelstvo ne izda na podlagi takšne prijave nikakega odobrenja. Le v slučaju, ako sresko načelstvo iz kakršnegakoli razloga sestanka ne dovoli, javi prepoved krajevni skupini.

Križe. Praznik sv. Jožefa je bil za našo skupino Mladinske zveze »Delavski dan«. Dopoldne je pel pri sv. maši moški zbor Mladinske zveze in tudi k sv. zakramentu je pristopilo precej naših članov. Ob 3 popoldne smo ob obilni udeležbi izvedli nekaj točk iz programa, ki ga nam je poslal centralni odbor MZ. Spored je bil pester. G. Pelicon je pozdravil in otvoril prireditve. Nato sta sledili dobri deklamaciji Zupančičevega odlomka iz »Dume« in Zupančičeve »Srečanje«. G. Srečko Grčar je v globokem govoru podal vprašanje o prazniku sv. Jožefa in o delavstvu. Sledili sta spet dve deklamaciji, potem je pa poslušavce presenčila recitacija iz sv. pisma. Program je zaključil

ženski zbor z »Nedeljskim jutrom« in »Oj zato...« Prireditve je vsestransko zadovoljila in prinesla nove vere v moč našega pokreta.

Celje. Na ustanovnem občnem zboru Mladinskega odseka so bili postavljeni v vodstvo sledeči tovariši: Načelnik Kranjc, brat našega tov. predsednika JSZ, tajnik Ladstätter, zapisnikar Petelinšek, potem tovarišici Kovičeva in Peliconova, ter dva odbornika. Vsi člani mladinskega odseka so tudi takoj naročili Delavsko Pravico in so se obvezali udeleževati sestankov, ki se vršijo vsakih 14 dni. Odbor bo na prvi seji napravil načrt za vse leto, kateri se bo z božjo pomočjo in našo voljo tudi izvedel.

Nova uredba o zaposlitvi inozemcev

Minister za socialno politiko je izdal novo uredbu o zaposlitvi inozemcev v Jugoslaviji. Več o tej važni uredbi bomo poročali, ko bo izšla v Službenem listu. Dnevnikarji so o tej uredbi že nekaj poročali, toda preden nimamo uredbe v celoti pri rokah, ne moremo dati o njej točnega poročila.